

Маркіян Ярославович СИДОР,
старший викладач кафедри адміністративно-правових дисциплін
Львівського державного університету внутрішніх справ,
vvlviv@rambler.ru

УДК 342.25 (477)

ВЗАЄМОДІЯ МІСЦЕВИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПОНЯТТЯ ТА ЮРИДИЧНІ ОЗНАКИ

Аналізуються та узагальнюються висвітлені в науковій літературі визначення поняття “взаємодія”, зокрема досліджується етимологія цього терміна, а також висвітлюється розуміння цієї категорії з погляду різних наук: філософії, соціології, теорії управління, військової справи та, звичайно, юриспруденції. Наводяться запропоновані у науковій літературі думки щодо характерних рис поняття “взаємодія” як юридичної категорії, висловлюються критичні зауваження та пропонується авторське бачення ключових рис цього поняття. До цих рис належать спільна діяльність, наявність декількох (не менше двох) суб’єктів взаємодії, наявність у взаємодіючих суб’єктів спільної мети, отримання очікуваного результату. Саме через призму ознак взаємодії як правової категорії дається авторське визначення поняття “взаємодія” як цілеспрямованої, структурованої, узгодженої діяльності (процесу) не менше двох суб’єктів, які здійснюють взаємний вплив один на одного властивими їм методами та засобами для досягнення спільної мети і отримання очікуваного результату. Наведена дефініція береться за основу для тлумачення такого поняття як “взаємодія місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування”.

Ключові слова: взаємодія, координація, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Сучасний стан розвитку Української держави ставить на порядок денний одну із найважливіших проблем — формування ефективного механізму виконавчої влади, зокрема на місцевому рівні; створення сучасної системи місцевого самоврядування; впровадження нових засад функціонування виконавчої влади і місцевого самоврядування як діяльності із забезпечення реалізації прав і свобод осіб, надання державних та громадських послуг. Згідно із Концепцією адміністративної реформи в Україні, затвердженої Указом Президента України від 22 липня 1998 р. № 810/98 [1], це завдання адміністративної реформи, мета якої, — забезпечення оптимальних взаємовідносин виконавчої влади із місцевим самоврядуванням.

Органи місцевого самоврядування і місцеві державні адміністрації є різними за правовою природою ланками місцевої публічної влади, але завдання обох — забезпечення збалансованого розвитку певних територій і вирішення проблем місцевого та загальнодержавного значення. Як зазначають Н. В. Янюк та О. М. Бориславська, ефективна реалізація частини повноважень місцевого самоврядування, спрямована на розвиток території, можлива лише за умови взаємодії місцевого самоврядування із місцевими органами виконавчої влади, що паралельно функціонують на відповідній території [2, с. 20].

Співвідношення інститутів місцевої публічної влади, взаємодія їх органів останніми роками привертають увагу багатьох науковців. Так, проблемам взаємодії державно-правових явищ, а саме органів місцевого управління та самоврядування, присвячені праці таких учених: О. М. Бориславська, В. О. Величко, А. Р. Крусян, Т. С. Смирнова, А. М. Куліш, І. І. Литвин, Ю. С. Назар, Ю. З. Торохтій, Н. В. Янюк та багато інших. Однак, незважаючи на це, немає однозначної характеристики сутності такої категорії як взаємодія, що зумовлено багатогранністю семантики самого слова “взаємодія” та зверненням науковцями уваги у визначеннях цього поняття на окремих його аспектах, ознаках.

Тому *метою статті* є дослідження запропонованих у науці визначень поняття “взаємодія”, аналіз характерних рис цього явища, а також висвітлення власного авторського бачення дефініції такого поняття як “взаємодія органів місцевого управління та самоврядування”.

Поняття “взаємодія” багатогранне та багатозначне. З погляду філософії, ця категорія є однією із загальних форм взаємозв'язку між явищами [3, с. 154]. Взаємодія відтворює процеси взаємного впливу об'єктів, їх взаємообумовленість та породження одним об'єктом іншого.

У широкому сенсі взаємодія є процесом взаємного впливу об'єктів один на одного, найбільш загальною, універсальною формою зміни їхнього стану [4, с. 7].

Найбільш конкретно взаємодія розглядається у вченні про причинність. Маючи низку будь-яких причин чи дій, дія цієї причини, такого явища, цього предмета на інший викликає відповідну зворотню дію, що змінює перший предмет. Породжуючи певну дію, причина змінюється сама, причинний ряд дає не односторонню обумовленість причинами результатів їх дії, а всебічну взаємодію всіх елементів, які знаходяться у причинному зв'язку [5, с. 617].

На це також звертав увагу Гегель, який зазначав, що “головним чином, взаємодія уявляється взаємною причинністю певних, обумовлюючих один одного субстанцій; кожна є щодо іншої одночасно і активною, і пасивною субстанцією” [6, с. 691].

Взаємодія є двостороннім чи багатостороннім постійним процесом, який необхідно розглядати з усіх його боків, не забуваючи при цьому зв'язку цілого. Взаємодія — одна із основних філософських категорій, яка показує взаємний вплив речей одних на одних, їх взаємоперехід, породження одним об'єктом іншого. Це також і структурне поняття, коли взаємодія виступає як інтегруючий фактор, завдяки якому відбувається об'єднання частин у певний тип цілісності.

Категорія взаємодії — істотний методологічний принцип пізнання природних та суспільних явищ. Щоб найповніше розкрити сутність об'єкта, слід показати його закономірні взаємодії. Без вивчення взаємодії у її загальному та конкретному проявах не можна зрозуміти ні властивостей, ні структури, ні законів дійсності. Жоден феномен не пояснюється сам по собі і з самого себе [7, с. 334]. Будь-який об'єкт можна зрозуміти і визначити лише в системі відносин і взаємодії з іншими, оточуючими явищами, їх частинами, сторонами, властивостями. Пізнавати речі означає пізнавати їхні взаємодії, і саморезультатом взаємодії і об'єктом. Взаємодія не лише вихідний, але і кінцевий пункт пізнання [8, с. 9].

У Новому словнику української мови взаємодія розглядається як співдія, співдіяння, а також як взаємозв'язок між предметами в дії, погоджена дія між ким-небудь, чим-небудь [9, с. 188]. В. І. Даль визначив поняття взаємодії як взаємну дію. “Взаємничати — дотримуватись обопільності, рівних, взаємних дій і відносин” [10, с. 190]. Відповідно до точного змісту цього слова, взаємодія тлумачиться як взаємна підтримка; взаємний зв'язок явищ. У військовому значенні — як узгоджені дії військ при виконанні бойових завдань [11, с. 944].

У соціології вживається дефініція “соціальна взаємодія” для визначення такої форми спілкування осіб, соціальних спільнот, угруповань, за якою систематично здійснюється їхній вплив один на одного, соціальна дія кожного партнера, відбувається пристосування їхніх дій, єдність у розумінні ситуації, сенсу дій і певний ступінь

солідарності або згоди між ними [12]. Сутність соціальної взаємодії полягає у тому, що вона, по-перше, здійснює вплив на утворення та зміну суспільних інститутів; по-друге, суспільні інститути, цінності та ситуація суб'єктів, які взаємодіють, та їхні психологічні риси виражають форму та зміст соціальної взаємодії; по-третє, у сучасному розумінні її успіх залежить від відповідності винагороди результатам праці, збалансованості вигоди і затрат [13]. Партнерська взаємодія (яку виділяють як особливу форму взаємодії) характеризується рівноправністю самостійних суб'єктів, їх взаємовизнанням і взаємовідповідальністю [14, с. 85–89], добровільністю співпраці та орієнтацією на соціально важливі завдання [15, с. 3–8].

У теорії управління взаємодію розглядають у двох аспектах: по-перше, як визначальне поняття для всього процесу управління та, по-друге, як діяльність кількох суб'єктів зі спільною метою. Здебільшого науковці розкривають поняття “управління”, “процес управління”, “систему управління” через поняття “взаємодія” [16, с. 15]. Так, О. М. Бандурка вважає, що управління є “таким процесом взаємодії сторін, за якого одна впливає на іншу, інша ж є здатною сприйняти такий вплив і відповідно поводитися” [17, с. 13]. У цьому випадку враховуються такі аспекти філософського поняття взаємодії, як позитивна та негативна спрямованість, взаємний вплив сторін такого процесу, вдосконалення і розвиток сторін, що взаємодіють, фактор інтегруючої дії [18, с. 121].

З позиції теорії управління поняття “взаємодія” пов'язане з управлінськими функціями і розглядається як форма зв'язку елементів системи, за допомогою якої, взаємно доповнюючи один одного, створюють умови для належного функціонування усієї системи у цілому. Як управлінська категорія взаємодія належить не лише до внутрішньої організації діяльності системи, й до зовнішніх її функцій [19, с. 33]. Як стверджує В. І. Надрага, рівень взаємодії державних структур, політичних і громадських організацій зумовлює розвиненість, зрілість процесів суспільного розвитку. Найповніше взаємодія виявляється у сфері управління, тому державне управління та регулювання слід вважати одним із основних механізмів, інструментів реалізації завдань взаємодії [20, с. 12]. За повного чи часткового збігу інтересів і мети сторін між ними налагоджується співпраця, а за більшого чи меншого їх розходження — конфліктна взаємодія, протидія, боротьба. У реальному житті, як вважає Б. Курашвілі, ці два типи взаємодії, як правило, поєднуються так, що виникає так звана змішана взаємодія, яка передбачає співпрацю в одному та боротьбу в іншому [21, с. 35–36].

У юридичній літературі теоретичні питання взаємодії державно-правових явищ доволі широко висвітлені, проте, незважаючи на це, немає однозначної характеристики сутності цього поняття, що пояснюється багатогранністю семантики самого слова “взаємодія” та авторським зверненням уваги у визначенні цього поняття на окремих аспектах.

Без сумніву, взаємодія як поняття є міжгалузеву правову категорією, проте чи не найбільше воно застосовується у науці та практиці адміністративного права — у контексті взаємодії різноманітних державних та самоврядних органів, громадськості тощо.

Найчастіше взаємодія визначається як погоджена діяльність або кооперація праці. Діяльність — багатозначне поняття, однозначно визначити яке неможливо. Саме тому для формулювання дефініції “взаємодія” пропонується брати за основу принципово різні функціональні аспекти взаємодії — взаємодію як важливу умову діяльності органів або служб, необхідний засіб досягнення поставлених завдань; засіб досягнення погодженості; ділову співпрацю; складову частину комплексності заходів; узгодження зусиль усіх ланок апарату тощо. Проте, щоб розкрити зміст цього поняття саме як юридичної категорії, доцільно виділити його ознаки. Ю. С. Назар вказує, що виокремлення тієї чи іншої ознаки залежить від багатьох факторів, серед яких — розуміння взаємодії у різних значеннях: широкому та вузькому, співвідношення координат і взаємодії, врахування чи неврахування філософських аспектів цього

процесу, взяття за критерій суб'єктивних чи об'єктивних факторів, а також сфера здійснення заходів взаємодії [16, с. 18; 22, с. 39].

У літературі здебільшого виділяють такі ознаки взаємодії: взаємодія є діяльністю; декілька (не менше двох) суб'єктів взаємодії; узгодженість заходів за метою, місцем, часом, методами; спрямованість функціонування суб'єктів, що взаємодіють; наявність правової бази взаємодії; становище, яке займають суб'єкти в ієрархії системи; зміст завдань, які вирішуються суб'єктами взаємодії; сумісна, точніше, спільна діяльність [23, с. 298–299]. Однак не усі вищевказані ознаки взаємодії мають об'єктивний характер. Як справедливо зауважує Ю. С. Назар, у наведеному переліку певною мірою здійснюється дублювання ознак, адже функціонування суб'єктів, що взаємодіють, є спрямованим на вирішення спільних завдань, та й сумісність дій можна розглядати як вид узгодженої за метою, місцем, часом, методами діяльності. Очевидною є така ознака взаємодії як діяльність кількох суб'єктів [16 с. 19], тобто спільна діяльність.

Спільна діяльність у контексті взаємодії, на думку А. Куліша, повинна характеризуватись такими ознаками: цілеспрямованість (прагнення до основної значущої мети); інтегрованість (взаємозв'язок і взаємозалежність суб'єктів спільної діяльності); структурованість (чіткість взаємного розподілу функцій і відповідальності); узгодженість (взаємна обумовленість дій взаємодіючих суб'єктів); організованість або керованість (підпорядкованість певному порядку діяльності); результативність (здатність досягати позитивного результату) [22, с. 40].

Зважаючи на це, на наш погляд, визначальною невід'ємною ознакою взаємодії є наявність у суб'єктів, які взаємодіють, спільної мети. Проте спільність мети не завжди означає однаковості, спільності функцій та завдань. Останні можуть різнитися між собою залежно від місця і ролі взаємодіючих суб'єктів у системі, їхньої компетенції тощо.

А. М. Подоляка, аналізуючи наведені в науковій літературі погляди [24; 25; 26], зазначає, що, враховуючи об'єднання зусиль суб'єктів, що визначають відносини співпраці між ними та мають спільні мету та інтереси, та виходячи з практичних потреб і теоретичних засад, можна виокремити дві основні концепції взаємодії.

Згідно з першою взаємодія є погодженою діяльністю. Ця концепція призводить до виникнення ілюзії прямої регламентації владного характеру. Відповідно до другої взаємодія є доповненням можливостей один одного на умовах спільної користі від цього для всіх учасників взаємодії. Друга концепція передбачає об'єктивність взаємозв'язків між суб'єктами. Взаємодія не зможе відбутися без ініціативи як мінімум однієї зі сторін. Окрім того, повинні існувати зустрічні пропозиції іншої сторони щодо ініціатора [27, с. 338].

У юридичній літературі пропонується також виділяти таку ознаку взаємодії як партнерський характер відносин, що здійснюються в межах співпраці, при цьому сторони рівні і незалежні одна від одної [27, с. 339]. Очевидно, автор має на увазі горизонтальну взаємодію. Відповідно до теорії державного управління координація є погодженням та об'єднанням дій з метою найбільш швидкого та правильного вирішення завдань з найменшими витратами сил, грошових коштів та матеріальних цінностей. Окрім того, координацію визначають як погодженість, встановлення доцільного співвідношення між будь-якими діями. Виділяють і координацію, яка має здійснюватися, по-перше, в межах відносин підпорядкування, по-друге, в межах обов'язковості актів координатора без підпорядкування йому і, по-третє, на підставі домовленості [28, с. 161].

Координація — це встановлення відносин, взаємодій з будь-якого питання, у будь-яких діях. Саме координація дає змогу глибоко і всесторонньо оцінювати процеси, що відбуваються, виявляти негативні тенденції, проблеми, що потребують особливої уваги, виробляти єдині оцінки і підходи, здійснювати погоджені заходи. Це визначення базується на етимологічному значенні поняття “координація”, яке перекладається як “погодження” [29, с. 173].

Водночас у юридичній літературі ще немає одностайності щодо співвідношення взаємодії та координації як базових у державному управлінні понять. Так, деякі

ототожують ці поняття, виходячи зі спільного для них терміна “узгодження”. Узгодження — це дія за значенням узгоджувати, тобто надавати відповідність будь-чому, єдності з чим-небудь, встановлювати відповідність, єдність між чимось [30, с. 74].

Д. Г. Заброра вважає, що як координація, так і взаємодія мають однакову мету — узгодження дій. Мета координації — створення відповідного режиму відносин між суб'єктами, за якого виконання ними узгоджених завдань досягається з найменшими витратами сил, засобів і часу. Мета взаємодії — здійснення певних узгоджених дій, спрямованих на досягнення конкретного результату [31, с. 238]. Очевидно, така позиція є спірною, оскільки завданням і координації, і взаємодії є досягнення певного результату, інакше втрачається сенс у погодженні, узгодженні дій між суб'єктами. Тому тут можна швидше погодитись із Л. О. Феценком, який вважає, що координація та взаємодія співвідносяться як засіб і мета. Окрім того, учений вважає, що координаційна діяльність завжди є управлінською і здійснюється суб'єктами управління різного рівня; взаємодія може бути управлінською діяльністю лише тоді, коли взаємодіють органи, які виконують управлінські функції; для координації необхідна наявність суб'єкта координації, наділеного владними повноваженнями [32, с. 104].

Вказується у юридичній літературі і на таку ознаку взаємодії, як наявність нормативної (правової) бази, проте ця ознака характерна для будь-якого державно-управлінського процесу. На думку Ю. С. Назара, така позиція дещо звужує зміст поняття взаємодії, бо існує велика кількість випадків здійснення узгоджених заходів кількома суб'єктами для досягнення спільної мети без їх правової регламентації через недосконалість нормативно-правових актів або відставання правового регулювання від розвитку суспільних відносин. Тобто взаємодія можлива без правової регламентації, і відповідно вона не є її обов'язковою ознакою, проте наявність нормативно-правових актів сприятиме підвищенню ефективності такого процесу [16, с. 22].

Ми переконані, що будь-яка взаємодія, а тим більше, взаємодія місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування як суб'єктів владних повноважень не може бути самоціллю, а повинна орієнтуватися на певний очікуваний результат. Цей результат є показником ефективності відносин місцевих органів публічної влади. Власне, ефективність взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування безпосередньо впливає на якість управління, під якою В. В. Цветков пропонує розуміти сукупність суттєвих властивостей управлінської діяльності, що характеризують її здатність задовольняти потреби прогресивного розвитку суспільства ... [33, с. 186].

Підсумовуючи вищезазначені ознаки взаємодії, під останньою доцільно розуміти цілеспрямовану, структуровану, узгоджену діяльність (процес) не менше двох суб'єктів, які здійснюють взаємний вплив один на одного властивими їм методами та засобами для досягнення спільної мети й отримання очікуваного результату.

Як уже нами зазначалось, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування є різними за правовою природою ланками місцевої публічної влади, але завдання обох — забезпечення збалансованого розвитку відповідних територій та вирішення проблем як місцевого, так і загальнодержавного значення. Проте, як слушно наголошують науковці, взаємодія місцевого самоврядування і місцевих державних адміністрацій — складна у структурно-функціональному аспекті. Так, якщо з боку місцевих органів виконавчої влади суб'єктами такої взаємодії є місцеві державні адміністрації, то у місцевому самоврядуванні — кілька суб'єктів [2, с. 20].

Окрім цього, незавершеність адміністративної реформи та реформи місцевого самоврядування на перший план висувають проблему нагального вирішення дисбалансу у функціонуванні органів місцевої публічної влади, виходячи з тих політичних, законодавчих та інших реалій, які склалися на поточний момент. Цією панацеєю, яка здатна не лише подолати неузгодженості та конфлікти між органами місцевого управління, а й збалансувати систему цих органів, на сьогодні необхідно вважати взаємодію органів місцевої виконавчої влади, а саме місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, тим паче, що на сьогодні немає істотних

законодавчих перешкод у здійсненні процесу консолідації та узгодження діяльності цих ланок місцевої публічної влади. Взаємний зв'язок органів місцевої виконавчої влади, а саме місцевих державних адміністрацій, з органами місцевого самоврядування очевидний насамперед тому, що у сукупності вони виконують загальну, єдину функцію — управління на місцевому рівні в Україні. Для ефективного здійснення цієї функції необхідна взаємна підтримка цих органів, погодженість і єдина спрямованість їхніх дій для досягнення ефективних результатів. Тільки в цих умовах можливе демократичне управління відповідною територією.

Водночас Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. [34], передбачаються здійснення розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування базового та регіонального рівня, місцевими держадміністраціями та територіальними органами центральних органів виконавчої влади. Насамперед, зміни повинні торкнутися статусу місцевих держадміністрацій з органів загальної компетенції на контрольно-наглядові органи у системі виконавчої влади з функцією координації діяльності територіальних органів центральних органів виконавчої влади на відповідній території. Тим самим ускладнюється значення і роль місцевих державних адміністрацій у процесі взаємодії органів місцевої публічної влади.

Таким чином, враховуючи вищезазначені характерні риси поняття “взаємодія” як юридичної категорії, нам видається слушним під взаємодією місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування розуміти законодавчо визначену, цілеспрямовану, структуровану, узгоджену діяльність (процес) самостійних органів місцевої публічної влади шляхом здійснення дієвого, найбільш ефективного управління з метою досягнення очікуваного результату розвитку на місцевому та регіональному рівнях.

Список використаних джерел

1. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22.07.1998 р. № 810/98 [Текст] // ОВУ. — 1999. — № 21. — Ст. 32.
2. Янюк, Н. Правове регулювання взаємодії місцевого самоврядування і місцевих державних адміністрацій: проблема делегування повноважень [Текст] / Н. Янюк, О. Бориславська // Право України. — 2006. — № 6. — С. 19–24.
3. Український Радянський енциклопедичний словник [Текст] : [в 3-х т.] / [уклад. М. П. Бажан, І. К. Білодід, О. І. Гурій та ін.]. — К. : Українська Радянська енциклопедія, 1966. — Т. 1. — 892 с.
4. Большая Советская Энциклопедия [Текст]. — [3-е изд.] / [гл. ред. А. М. Прохоров]. — Т. 5. — М. : Советская энциклопедия, 1971. — 640 с.
5. Большая советская энциклопедия [Текст] / [глав. ред. О. Ю. Шмидт]. — Т. 10. — М. : Советская энциклопедия, 1928. — 816 с.
6. Гегель. Сочинения / Г. В. Ф. Гегель ; под ред. А. Деборина и Д. Рязанова ; Ин-т К. Маркса и Ф. Энгельса. — Москва ; Ленинград : Гос. изд-во, [1929]. — Т. 5: Наука логики / пер. Б. Г. Столпнера ; под ред. М. Б. Митина. — 1937. — ХСІ, 714 с., [1] л. портр.
7. Гете, И. В. Избранные философские произведения [Текст] / И. В. Гете. — М. : Наука, 1964. — 520 с.
8. Большая Советская энциклопедия [Текст] : [в 30 т.] — [3-е изд.] / [предс. науч.-ред. совета А. М. Прохоров]. — М. : Советская энциклопедия, 1971. — Т. 5. Вешин-Газли. — 640 с.
9. Новий глумачний словник української мови [Текст] : [у 4 т.] / [уклад. В. В. Яременко, О. М. Сліпушко]. — К. : Аконт, 2004. — Т. 1 : А-К. — 926 с.
10. Толковый словарь живого великорусского языка [Текст] : [в 4 т.] / [вступ. ст. А. М. Бабкина, В. П. Вомперского]. — М. : Рус. яз., 1998. — Т. 1. А-З. — 699 с.
11. Ожегов, С. И. Толковый словарь русского языка: 80 000 слов и фразеологических выражений [Текст] / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова ; Российская академия наук. Институт

- русского языка им. В. В. Виноградова. — [4-е изд., доп.] — М. : Азбуковник, 1999. — 944 с.
12. *Философский словарь* [Электронный ресурс] Энциклопедии & Словари. — URL : <http://enc-dic.com/philosophy>.
13. *Регіональні структури влади та місцевого самоврядування в Україні* [Електронний ресурс] ВГО “Клуб підприємців”. — URL : <http://deputat.pp.net.ua/politologija/rozd6.htm>.
14. *Жданенко, С. Б.* Партнерство як соціальний інститут [Текст] / С. Б. Жданенко // Наукові записки Харківського військового університету. Соціальна філософія, педагогіка, психологія. — Вип. XV. — Х. : ХВУ, 2002. — С. 85–89.
15. *Бородай, С. Б.* Партнерство как способ взаимодействия социальных субъектов [Текст] / С. Б. Бородай // Актуальные вопросы правотворческой и правоприменительной деятельности : темат. сб. науч. тр. — К. : НМК ВО, 1992. — С. 3–8.
16. *Назар, Ю. С.* Взаємодія територіальних органів внутрішніх справ із місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у профілактиці адміністративних правопорушень [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Назар Юрій Степанович ; Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. — Львів, 2006. — 210 арк.
17. *Бандурка, О. М.* Основи управління в органах внутрішніх справ України: теорія, досвід, шляхи удосконалення [Текст] : монограф. / О. М. Бандурка. — Х. : Основа, 1996. — 398 с.
18. *Аверьянов, А. Н.* Системное познание мира: Методологические проблемы [Текст] / А. Н. Аверьянов. — М. : Политиздат, 1985. — 263 с.
19. *Цимбал, Г. П.* Взаємодія як умова забезпечення виявлення і розслідування податкових злочинів [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Цимбал Ганна Петрівна ; Національна академія держ. податкової служби України. — Ірпінь, 2005. — 223 арк.
20. *Надрага, В. І.* Взаємодія владних структур, політичних і громадських організацій як засіб підвищення ефективності управління на регіональному рівні [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 “Механізми державного управління” / В. І. Надрага ; Нац. академія державного управління при Президентові України. — К., 2003. — 19 с.
21. *Курашвили, Б. П.* Очерк теории государственного управления [Текст] / Б. П. Курашвили ; [отв. ред. : М. И. Пискотин] ; АН СССР, Ин-т государства и права. — М. : Наука, 1987. — 294 с.
22. *Куліш, А. М.* Поняття та ознаки взаємодії правоохоронних органів України [Текст] / А. М. Куліш // Підприємництво, господарство і право. — 2008. — № 10. — С. 39–42.
23. *Сущенко, В. Д.* Організація управління персоналом в органах внутрішніх справ [Текст] : монограф. / В. Д. Сущенко, А. М. Смирнов, О. І. Коваленко, А. А. Смирнов. — К. : Національна академія внутрішніх справ України, 1999. — 352 с.
24. *Туманов, Г. А.* Выборность руководящих работников предприятий, учреждений и организаций [Текст] / Г. А. Туманов // Советское государство и право. — 1988. — № 1. — С. 51–59.
25. *Ермаков, К. Н.* Взаимодействие и координация в органах внутренних дел [Текст] / К. Н. Ермаков. — М. : ВШ МВД СССР, 1971. — 117 с.
26. *Ермаков, К. Н.* Совершенствование взаимодействия — пути повышения уровня организационной работы в органах внутренних дел [Текст] / К. Н. Ермаков // Совершенствование деятельности органов внутренних дел по укреплению социалистической законности и правопорядка в стране на современном этапе : материалы Всесоюзной научной конференции, 6–8 октября 1970 г., Вып. 4 / отв. ред. А. Г. Лекарь. — М. : НИИРЮ ВШ МВД СССР, 1971. — С. 103–106.
27. *Подолька, А. М.* Взаємодія державних органів в охороні громадського порядку / А. М. Подолька // Форум права. — 2009. — № 2. — С. 338–344 [Електронний ресурс] Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. — URL : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2009-2/09pamvgr.pdf>.
28. *Лазарев, Б. М.* Государственное управление на этапе перестройки [Текст] / Б. М. Лазарев. — М. : Юридическая литература, 1988. — 280 с.
29. *Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право* [Текст] / [В. Б. Авер'янов, В. А. Дерезь, А. М. Школик та ін.] ; за заг. ред. В. Б. Авер'янова. — К. : Юстиніан, 2007. — 288 с.
30. *Керженцев, П. М.* Принципы организации. Избранные произведения [Текст] / П. М. Керженцев. — М. : Экономика, 1968. — 339 с.

31. *Заброда, Д. Г.* Розмежування категорій “взаємодія” та “координація” у галузі боротьби з корупцією: теоретичний вимір [Текст] / Д. Г. Забрда // Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ. — 2005. — № 4. — С. 233–239.
32. *Фещенко, Л. О.* Координація в правоохоронній діяльності: теоретичний аспект [Текст] / Л. О. Фещенко // Часопис Київського університету права. — 2005. — № 2. — С. 100–105.
33. *Цветков, В. В.* Демократія і державне управління: теорія, методологія, практика [Текст] : монограф. / В. В. Цветков. — К. : Юридична думка, 2007. — 336 с.
34. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р [Текст] // ОВУ. — 2014. — № 30. — Ст. 831.

*Рекомендовано до друку кафедрою адміністративно-правових дисциплін
Львівського державного університету внутрішніх справ
(протокол № 6 від 1 грудня 2014 року)*

Надійшла до редакції 01.12.2014

Сидор М. Я. Взаимодействие местных государственных администраций и органов местного самоуправления: понятие и юридические признаки

Анализируются и обобщаются освещенные в научной литературе определения понятия “взаимодействие”, в частности, исследуется этимология этого термина, а также освещается понимание этой категории, учитывая точки зрения различных наук: философии, социологии, теории управления, военного дела и, конечно, юриспруденции. Наводятся предложенные в научной литературе мнения относительно характерных черт понятия “взаимодействие” как юридической категории, выражаются критические замечания и предлагается авторское видение ключевых особенностей этого понятия. К этим чертам входят: совместная деятельность, наличие нескольких (не менее двух) субъектов взаимодействия, наличие в взаимодействующих субъектов общей цели, достижение определенного ожидаемого результата. Именно через призму признаков взаимодействия как правовой категории дается авторское определение понятия “взаимодействие” как целенаправленной, структурированной, согласованной деятельности (процесса) не менее двух субъектов, осуществляющих взаимное влияние друг на друга присущими им методами и средствами для достижения общей цели и получения ожидаемого результата. Приведенная дефиниция берется за основу для толкования такого понятия как “взаимодействие местных государственных администраций и органов местного самоуправления”.

Ключевые слова: взаимодействие, координация, местные государственные администрации, органы местного самоуправления.

Sydor, M. Ya. The Bodies of Local State Authorities and Self-Government Cooperation: the Concept and Typical Features

The article analyzes and generalizes the definition of the “cooperation” concept, elucidated in the scientific literature, in particular it investigates the etymology of this term and sheds the light on the understanding of this category based on different sciences, such as philosophy, sociology, management theory, military affairs and, of course, jurisprudence. The author describes opinions, proposed in the scientific literature, with the regard to the typical features of the concept of “cooperation”, expresses critical remarks and offers his own view on the key typical features of the concept. According to the author, these features include joint activities, several (at least two) subjects of cooperation and common goal for all the cooperating subjects. Through the prism of cooperation’s features, viewed as a legal category, the author’s concept of “cooperation” is defined as purposeful, structured and coordinated activity (process) of at least two subjects, who exert influence on each other by their inherent methods and ways in order to achieve a common goal and obtain the expected result. The author uses such definition as the basis to explain the concept “bodies of local state authorities and self-government cooperation”.

Keywords: cooperation; coordination; bodies of local self-government; local state authorities.